# Üstün Yetenekli Öğrencilerin Belirlenmesine Yönelik Bir Tanılama Yönteminin Kullanılabilirliğinin İncelenmesi

**Ahmet Bildiren [1] , Metin Uzun[2]**

**Özet**

Bu çalışmanın amacı TEVİTÖL (Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Lisesi)'de uygulanan tanılama çalışmasının, üstün yeteneğin belirlenmesinde kullanılabilirliğini araştırmaktır. Araştırmanın örneklemi 45'i kız, 49'u erkek olmak üzere toplam 94 öğrenciden oluşmaktadır. Üstün yeteneğin tanılanması için WISC R zeka ölçeği, Progresif Matrisler testi ve Performans Değerlendirmesi uygulanmıştır. Sonuç olarak tanılamaya giren öğrencilerin Progresif Matrisler testi puanlarının WISC R zeka ölçeği puanlarına göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, Performans Değerlendirmesi puanlarının ise farklılaşmadığı saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Üstün Yetenek, Tanılama, WISC R

## An Identification Study For Gifted Students

**Abstract**

The aim of this study is to examine the usability of identification study which is applied in TEVİTÖL for determining the talent. The sample of the study consists of 94 students (45 girls and 49 boys). In order to identify the talent, WISC R Intelligence Scale, Progressive Matrice Test and Performance Evaluation are applied. As a result, it is observed that the Progressive Matrice Test of the students which are identified by WISC-R diffeantiated at significant points. İt is also observed that the performance evaluation points have not differentiated.

Key Words: Gift, Identification,WISC R

[1] Uzm. Psikolojik Danışman, Sıdıka Akdemir Bilim ve Sanat Merkezi e-posta: ahmetbildiren@gmail.com
[2] Üstün Yetenekliler Eğitim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü e-posta: yetenek2003@yahoo.com

## Giriş

Üstün yetenekli öğrenciler, özel akademik alanlarda veya zeka , yaratıcılık , sanat ve liderlik kapasitesi yönüyle yaşıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için okul tarafından sağlanamayan hizmet veya faaliyetlere gereksinim duyan çocuklardır.( Bilim ve Sanat Merkezi Yönergesi , 2001 )

Günümüzde üstün yetenekli çocuklara ve tespitlerine ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. 1977'deki Renzulli'nin belirttiği üstün yeteneğin üç temel öğesi; genel anlıksal gelişimde ortalamanın üstünde olmak, yaratıcılık ve yüksek görev anlayışı tanımı yaygın olarak kullanılmaktadır.(Akt:Ataman,1996).

Marland raporunda ise aşağıdaki alanların birinde ya da bir kaçında yüksek performans gösterme şeklinde tanımlanmıştır (Passow, 1993).

a. Genel Zihinsel Yetenek
b. Özel Akademik Yetenek
c. Yaratıcı Düşünce Yeteneği
d. Liderlik Yeteneği
e. Görsel Sanatlarda Yetenek
f. Psikomotor Yetenek

Son yıllarda yapılan araştırmalar 'Üstün yetenekli' öğrenci kavramını daha da belirginleştirmiştir. Dr. Karen Rogen Rogers üstün yetenekli 241 çocuğa yönelik yaptığı bir araştırmada öğrencilerin özelliklerine yönelik olarak aşağıdaki sonuçları elde etmiştir (akt: Karacave Sezginsoy, 2005).

Üstün yetenekli öğrencilerin,

| | |
|---|---|
| %99,4'ü hızlı öğreniyor.<br>%99,3'ü geniş bir kelime hazinesi var.<br>%99,3'ünün mükemmel bir hafızası var.<br>%99,3'ü mantığını çok iyi kanıtlıyor.<br>%97,9'u çok meraklı<br>%96,1' yaşlarına göre çok olgun<br>%95'9'unun mükemmel bir espri anlayışı var<br>%93,8'i gözlemleme yeteneğine sahip<br>%93,5'i başkalarına karşı merhametli<br>%85,3'ü çok okuyor. | %93,4'ünün renkli bir hayal gücü var.<br>%92'9'u sayılar konusunda yetenekli<br>%90,3'ü adalet ve dürüstlük kaygısı yaşıyor<br>%89,4'ü bulmaca ve Legoları rahatlıkla yapabiliyor<br>%88,4'ünün yüksek bir enerji seviyesi var<br>%88,3'ü işlerinin mükemmel olması kaygısını yaşıyor<br>%85,9'u ilgi duyduğu alanlarda azimli<br>%84,1'i otoriteyi sorguluyor. |

Yirminci yüzyılın başına kadar üstün yeteneklilik topluma yaptığı katkılarla ve başardığı işlerle ölçülürdü. 1905'de Stanford-Binet zeka ölçeğinin geliştirilmesiyle zekanın tanımı değişmiştir. 1975'li yıllara kadar geliştirilen zeka testleri yaygın olarak kullanılmıştır. Yargılama, sözlü kavramları tanımlama, önemli özellikleri algılama ve geçmiş yaşantıları şimdiki duruma uygulama yeteneğini bu testlerin ölçmeye çalıştığı kabul edilmiştir. Örneğin Stanford-Binet testine göre 140 ZB ve üstünde puan alanlara üstün yetenekli denilirken, WISC R testine göre bu 135 ZB olarak belirlenmiştir. Ancak günümüzde zeka testlerine yapılan eleştiriler ve zeka

anlayışının farklı anlam kazanması sebebiyle, üstün yeteneğin tanılanmasında sadece bu testler kullanılmamaktadır (Ataman,1996).

Moore'a (1992) göre üstün yetenekli bireyin var olan potansiyelini üst düzeyde değerlendirebilmesi için kapsamlı bir tanılama sürecinden geçirilmesi gerekmektedir. Bu süreçte birçok değerlendirme aracının bir arada kullanılması daha güvenilir sonuçlar vermektedir.

Üstün yetenek için bireysel inceleme yapılırken çocuğun sağlığı, yeteneği, yaratıcılığı, sosyal olgunluğu, duygusal gelişimi, ilgileri, ders başarı durumu, öğrenme stili gibi değişik özelliklerinin ortaya çıkarılması hedeflenmelidir. Zihinsel açıdan genel ve özel yetenekleriyle öğrenme durumu, dil yeteneği gibi özellikleri dikkatle incelenmelidir. Yaratıcılık özelliği de incelenmesi gereken yetenek alanlarından biridir. Bunların yanı sıra çocuğun sosyal ve duygusal yönden de incelenmesi gerekmektedir (Özsoy, Özyürek ve Eripek, 2002).

Üstün yetenekli çocukların eğitiminde gerekli önlem ve uygulamaları yapan ülkelerde mevcut en güvenilir tanılama yöntemi olarak çocuğun bütün yön ve özelliklerinin belirlenmesine olanak tanıyan yaratıcı öğrenme ortamlarının düzenlenmesi ön plana çıkmaktadır. Bu ortamlarda çocuğun kendi yeteneklerini keşfetmesine olanak tanınırken, aynı zamanda çocuğa sahip olduğu tüm gizil güçlerini en üst düzey çıkartacak deneyimler sağlanmaktadır (Akkanat, 1999).

Ülkemizde üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde genel olarak öğretmen bildirimi, yetenek testleri, bireysel zeka testleri ve yardımcı testler kullanılmaktadır. Bunlar arasında en yaygın olarak kullanılan ise bireysel zeka testleridir (Metin, 1999).

Üstün yetenekliliğin zeka bölümünde üstünlük gibi kriterlere göre tanılanması çeşitlilik gösteren zeka alanlarından bazılarının belirlenmemesine neden olabilmektedir. Çünkü mevcut ölçekler normal zihin düzeyleri temel alınarak geliştirilmiş ve temel zihinsel yetenekleri belirlemektedir. Bu nedenle üstün yetenekliliği belirlemek için çok daha kapsamlı arama ve tarama çalışmalarına gerek duyulmaktadır (1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Durum Tespit Komisyonu Ön Raporu, 2004).

Ersoy ve Avcı (2001) ve Çağlar'a (2004) göre üstün yeteneğin tanılamasında disiplinler arası bir yaklaşımın kullanılması kaçınılmazdır. Öğretmen, ebeveyn ve ilgili uzmanlardan kurulacak bir ekip gerekli verileri toplar. Bu ekip; öğretmen saptamaları, çocukla ilgili tutulan çeşitli kayıtlar, aile görüşmeleri, çocuğun yaşıtlarıyla görüşme, çocukla görüşme, biyografik veriler, anektod kayıtları, çocuğun ürünleri ve uzman görüşleri ışığında gerekli verileri toplar. Uzman kişiler bu aşamadan sonra grup zeka testleri, bireysel zeka testleri, yaratıcılık testleri, kritik düşünme testleri veya resim müzik gibi alanlar için özel testleri uygulayarak bir sonuca varırlar.

Ülkemizde orta öğretim düzeyindeki üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları özel eğitimi veren bir okul olan Türk Eğitim Vakfı İnanç Türkeş Lisesi (TEVİTÖL)'nde, üstün yetenekli çocukların tanılamasında üç aşamadan oluşan

kapsamlı bir tarama çalışması uygulamaktadır. Birinci aşama aileleri tarafından aday gösterilen öğrencilerin Progresif Matrisler Grup testi uygulamasına alınması, ikinci aşama WISC-R zeka ölçeği ile bireysel incelemeye alınması uygulamasıdır. Üçüncü aşama ise 1 haftalık süreyle devam eden eğitim kampında çocukların fen bilimleri, matematik, dil sanatları, resim ve müzik alanlarında performans değerlendirmesine tabi tutulmasıdır.

Bu araştırmanın genel amacı; TEVİTÖL' e öğrenci seçmede uygulanan tanılama çalışmasının (WISC-R, Progresif Matrisler Testi ve Performans değerlendirmesi) üstün yetenekliliğin belirlenmesinde kullanılabilirliğini araştırmaktır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde, şu sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır.

1. Tanılamaya giren öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamaları ile Progresif Matrisler testi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Tanılamaya giren öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamaları ile Performans Değerlendirmesi puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

## Yöntem

Araştırma, karşılaştırmalı ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir.

### Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni TEVİTÖL tanılamasına kendi isteği ile başvuran 145 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem ise evrendeki öğrenciler arasından WISC-R zeka ölçeği uygulanan 45'i kız, 49'u erkek olmak üzere toplam 94 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaşları 13-15 arasında değişmektedir.

### Veri Toplama Araçları

Taramanın birinci aşamasında J. C. Raven tarafından geliştirilen Progresif Matrisler testi kullanılmıştır. Öner (1997)'in aktardığına göre öğrencileri zihinsel yeteneklerine göre gruplandırmak için kullanılan test; Alıştırma kısmı (12 soru) ve Esas Kısım (36 soru) olmak üzere iki bölümden oluşur. Her iki bölümde de, belirli mantık sistemine göre dizilmiş şekillerden sonra hangi şeklin gelmesi gerektiğini sorgulayan sorular yer almaktadır. Sorular baştan sona doğru gidildikçe zorlaşmaktadır. Bireysel ya da grup olarak uygulanabilmektedir.

Çalışmada; öğrencileri bireysel incelemeleri WISC-R zeka ölçeği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Özgüven (2000)'in belirttiğine göre David Wechsler tarafından geliştirilen WISC- R zeka ölçeği 1974 yılında revize edilmiştir. 6 – 16 yaş arasındaki çocukların zeka düzeyini ölçmek için kullanılmaktadır. Sözel ve performans becerilerini içeren 10 alt testten oluşur.

a) Sözel 1. Genel Bilgi 2. Benzerlikler 3.Aritmetik 4.Sözcük Dağarcığı 5.Yargılama 6.Sayı Dizisi

b) Performans 1.Resim Tamamlama 2.Resim Düzenleme 3.Küplerle Desen 4.Parça Birleştirme 5.Şifre 6. Labirentler

Testin puanlama kuralları ve ölçütleri vardır. Bireyin bir alt testten aldığı ham puan, o alt testin her maddesine verilen puanların toplanmasıyla bulunur. Bu ham puanları, çocuğun takvim yaşına uygun standart puanlara çevirebilmek için 4 aylık yaş dilimlerine göre tablolardan yararlanılır. Sözel puanı ve Performans Puanı ayrı elde edilir. Sözel ve Performans puanların toplanmasıyla toplam test puanı elde edilir. Bu puanlara karşılık gelen ZB'leri oluşturulmuş ilgili tablolardan bakılır.

Taramanın üçüncü aşamasında Performans Değerlendirmesi kullanılmıştır. 94 öğrenci 10 gruba ayrılmış ve her gruba bir danışman öğretmen verilmiştir. Performans değerlendirmesinde norm çalışması da yapılmış ve bu amaçla; bir uzman resim öğretmeni, uzman müzik öğretmeni, uzman edebiyat öğretmeni, uzman matematik öğretmeni, uzman fizik öğretmeni, uzman kimya öğretmeni, özel eğitim öğretmeni, iki uzman psikolojik danışman, bir sınıf öğretmeni, iki WISC-R uzmanı ve bir üstün yetenekliler eğitim uzmanı görev almıştır. Görevli tüm öğretmen ve uzmanlar daha önce üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili MEB tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim almıştır. Bir hafta süren Performans Değerlendirmesinde öğrencilerin kişisel ve psikolojik durumları danışman öğretmenler tarafından gözlenmiştir. Bu gözlemde öğrencilerin fiziksel, zihinsel ve duygusal sağlığı; yetenek, ilgi, beceri ve başarıları; benlik kavramı, etkili iletişim, sorumluluk, etkili karar verme, liderlik, problem çözme, öğrenme stili alt alanları incelenmiştir. Grup ve bireysel alan etkinlikleri (matematik, fen bilimleri, dil sanatları, resim, müzik) uygulanmıştır. Kampın sonunda uzman öğretmenler branşlara yönelik belirledikleri kriterlerin ve gözlem sonuçlarının değerlendirmesini gerçekleştirmişlerdir. Bu değerlendirme öğretmenlerin hazırladıkları kontrol listelerine göre yapılmıştır. Her bir öğrenci için verilen alanların ham puanları; dil sanatları için 1, resim ve müzik için 0,7, fen Bilimleri ve matematik için 1,1 katsayıları ile çarpılıp, toplanmıştır. Toplam puanın ağırlıklı ortalaması (4,6) ile Performans Değerlendirmesi sonucu saptanmıştır.

**Verilerin Toplanması**

Progresif Matrisler Testi grup olarak TEVİTÖL'de uygulanmıştır. Çalışmada öğrencilere bireysel değerlendirme amacıyla psikolojik danışmanlar tarafından WISC-R zeka ölçeği uygulanmıştır. Performans Değerlendirmesi ise 13 eğitim uzmanı tarafından 1 hafta boyunca gerçekleştirilmiştir.

**Verilerin Analizi**

Öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarına göre , Progresif Matrisler testi puanları, Performans Değerlendirmesi puanları arasında anlamlı fark olup olmadığı 'Tek yönlü Varyans Analiz Testi' kullanılarak analiz edilmiştir. Fark çıktığında, farkın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak amacıyla post-hoc testleri yapılmıştır.

Elde edilen istatistiklerin anlamlılık düzeyi 0,05 olarak kabul edilmiş ve bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak yorumlanmıştır.

## Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, ele alınan amaçlar doğrultusunda toplanan verilerin istatistiksel çözümlemeleri sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır.

Progresif Matrisler testi puanlarına göre öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarının ortalama ve standart sapmaları Tablo1.1'de sunulmuştur.

*Tablo 1.1 Progresif Matrisler testi puanlarına göre öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarının Betimsel İstatistikleri*

| Progresif Matristler Test Puanı | N | X (IQ) | SS |
|---|---|---|---|
| 90-100 arası | 8 | 131,75 | 3,327 |
| 89-80 arası | 26 | 128,20 | 6,558 |
| 79-70 arası | 66 | 125,39 | 8,182 |
| Toplam | 94 | 126,53 | 7,764 |

Tablo 1.1'den de anlaşılabileceği gibi Progresif Matrisler Testi Puanları değişkenine göre WISC- R zeka ölçeği puanları incelendiğinde, 90-100 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamalarının ilk sırada yer aldığı görülmektedir.(X=131,75) Progresif Matrisler Testinden 89-80 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamalarının ikinci sırada bulunduğu görülmektedir.(X=128,20) Progresif Matrisler Testinden 79-70 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamaları son sırada yer almaktadır.(X=125,39)

Progresif Matrisler testinde belli puan araklıklarına giren çocukların WISC-R puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo1.2'de sunulmuştur.

*Tablo 1.2 "Öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarının Progresif Matrisler testi puanları değişkenine göre Anova testi sonuçları"*

| Varyansın Kaynağı | Kareler Toplamı | sd | Kareler Ort. | F | P | Anlamlı Fark |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Prog.Mat. Testi | 358,947 | 2 | 179,473 | 3,113 | ,049 | 90-100 ile 79-70 |
| Zeka | 5246,458 | 91 | 57,653 | | | |
| Toplam | 5605,404 | 93 | | | | |

WISC-R zeka ölçeği puanlarının progresif matrisler testi puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan anova sonucunda gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmıştır($F(2,91)=3.11$, $p<0,05$). Hangi gruplar arasında fark olduğunu sınamak amacıyla yapılan LSD testi sonucunda Progresif Matrisler Testi Puanları 90-100 arasında olan öğrenciler ile puanı 79-70 arasında olan öğrencilerin WISC-R puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Performans değerlendirmesi puanlarına göre öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarının ortalama ve standart sapmaları Tablo2.1'de sunulmuştur.

*Tablo 2.1 'Performans değerlendirmesi puanlarına göre öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarının Betimsel İstatistikleri*

| Performans Değerlerdirmesi Puanı | N | X (IQ) | SS |
|---|---|---|---|
| 80-70 arası | 22 | 129,95 | 7,068 |
| 69-60 arası | 40 | 125,88 | 7,498 |
| 59-50 arası | 32 | 125,00 | 8,060 |
| Toplam | 94 | 126,53 | 7,764 |

Tablo 2.1.'den de anlaşılabileceği gibi Performans değerlendirmesi Puanları değişkenine göre WISC R zeka ölçeği puanları incelendiğinde, 80-70 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamalarının ilk sırada yer aldığı görülmektedir.(X=129,95) Performans Değerlendirmesinden 69-60 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamalarının ikinci sırada bulunduğu görülmektedir.(X=125,88) Performans Değerlendirmesinden 59-50 arası puan alan öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puan ortalamaları 69-60 arası puan alan öğrencilerin ortalamasına yakın olduğu saptanmıştır.(125)

Performans değerlendirmesinde belli puan araklıklarına giren çocukların WISC-R puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere yapılan tek yönlü varyans analizi sonuçları tablo 2.2'de sunulmuştur.

*Tablo 2.2. Öğrencilerin WISC R zeka ölçeği puanlarının Performans değerlendirmesi puanları değişkenine göre Anova testi sonuçları*

| Varyansın Kaynağı | Kareler Toplamı | sd | Kareler Ort. | F | P |
|---|---|---|---|---|---|
| Performans | 350,075 | 2 | 175,037 | 3,031 | ,053 |
| Zeka | 5255,33 | 91 | 57,751 | | |
| Toplam | 5605,404 | 93 | | | |

WISC-R zeka ölçeği puanlarının Performans Değerlendirmesi Puanlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan anova sonucunda gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

## Tartışma

Literatür incelemesinde üstün yetenekleri belirleme amacıyla ölçme ve değerlendirme işlemlerinde; standart zeka, yetenek ve başarı testlerinin yanı sıra gözlem metoduna da yer verildiği görülmektedir. Standart testlerin yanı sıra öğretmenlerin kanaatlerinin, uzmanların yapacağı görüşmenin ve belirli bir programda birçok deneme gözleme gibi hususlara da yer verildiği anlaşılmaktadır.

Zeka ve yeteneği açıklamaya ilişkin farklı kuramsal yaklaşımlar göz önüne alındığında, üstün yetenekli olan çocukların sahip oldukları özellikler açısından, tek bir yöntemle tanılanma ve belirlenmelerinin uygun olmadığı görülmektedir. Geçerli ve güvenilir bir sonuç almak için çok yönlü arama, tarama ve incelemeye gerek vardır. (Özsoy ve Özyürek, 1988)

TEVİTÖL'e öğrenci seçmede izlenen yöntemde standart zeka testi yanında Progresif Matrisler Testi ve uzman gözlemine dayalı Performans Değerlendirmesi uygulanmaktadır. Bu çalışmada TEVİTÖL'de kullanılan tanılama modelinin kullanılabilirliği araştırılmıştır. Araştırma bulgularına göre; ilk taramada kullanılan Progresif Matrisler Testinde belirli puan aralıklarına giren öğrencilerin WISC-R puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Yapılan LSD testi sonucunda, Progresif Matrisler Testi puanı 90-100 arasında olan öğrenciler ile puanı 79-70 olan öğrencilerin WISC-R puan ortalamaları arasında, anlamlı farklılaşma olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre üstün yetenek tanılamasında Progresif Matrisler testinin WISC-R testi ile birlikte kullanılabileceği söylenebilir.

Bildiren'e (2007) göre okulöncesi, ilköğretim ve orta öğretim çağındaki üstün yetenekli öğrencilerin bireysel yeteneklerinin farkında olmalarını ve kapasitelerini geliştirerek en üst düzeyde kullanmalarını sağlamak amacıyla açılmış olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bağımsız özel eğitim kurumu olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde tanılama sürecinde grup taraması uygulanmaktadır. Grup taramasının hangi ölçme araçları ile yapılacağı üst danışma kurulu tarafından belirlenmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre Progresif Matrisler testinin üstün yetenek tanılamasında Bilim ve Sanat Merkezlerinde kullanılması önerilebilinir.

Öğrencilerin WISC-R zeka ölçeği puanlarında Performans Değerlendirmesi puanlarına göre anlamlı farklılaşma bulunmamıştır. Performans değerlendirmesine göre WISC-R puanlarının farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Bu bulgunun, Performans Değerlendirmesindeki puanların sadece öğretmen gözlemine göre yapılmasından ve kontrol listeleri ile ilgili daha önceden bir güvenirlik ve geçerlilik çalışması yapılmamasından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir.

Renzulli ve Delcount (1986) testlerden alınan puanlar, özel alanlarda iyi olma ve yaratıcılık üretkenlik, öğretmen değerlendirmesi ve öğrencilerin ilgisi doğrultusunda eğitmenlerin değerlendirme yapması ve çalışmalara gönüllü katılma, yaratıcılık özelliğini uzun vadede üretkenliğe dönüştürme gibi özellikleri üstün yeteneklileri tanımlamada kriter olarak bildirmişlerdir. Bu değerlendirme sürecinde uzun süreli bir gözleme ihtiyaç vardır. Performans değerlendirmesinin bir haftalık süre içinde yapılması, öğretmen değerlendirmesini negatif yönde etkilemiş olabileceği düşünebilinir.

Bu bir pilot çalışmadır. Üstün yeteneği tanılama çalışmalarında gerek zeka bölümünün gerek grup testlerinin gerekse performansa yönelik incelemelerin daha iyi değerlendirilebilmesi için;

- Daha geniş örneklem üzerinde üstün yeteneklilerin tanılamasıyla ilgili farklı ölçme araçlarının birlikte kullanıldığı çalışmalar yapılmalıdır.

- Performans değerlendirmesi yapılandırılmış kontrol listeleri ile birlikte yapılmalıdır.
- Üstün yeteneklileri tanılama amacıyla kullanılacak ölçek geliştirme çalışmaları yapılmalıdır.
- Üstün yeteneklileri tanılamasında görev alacak uzmanların yetiştirilmesine önem verilmelidir.

## Kaynakça


Akkanat, H. (1999). Üstün veya özel yetenekliler. Milli Eğitim Bakanlığı Dergisi. Sayı:103.

Ataman, A. (1996). Eğitimimize bakışlar I. (ed. Dr. İ. Fındıkçı) İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları.

Bildiren, A. (2007) Üstün yetenekli çocuklar ve bilim sanat merkezleri. İlköğretmen Eğitimci Dergisi. Nisan 2007. Sayı:8 Kök Yayıncılık. Ankara

1.Türkiye Üstün yetenekli çocuklar kongresi durum tespiti komisyonu ön raporu (2004). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları. S.66

Çağlar, D. (2004). 'Üstün zekalı çocukların seçimi' 1. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi seçilmiş makaleler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları, s. 343-350.

Ergin , H . (2004). 'Zeka düzeyinin iletişim becerileri programından yararlanma düzeyine etkisi' 1. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi bildiriler kitabı. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları .

Ersoy, Ö., Avcı, N., (2001). Üstün zekalı ve üstün yetenekliler, özel gereksinimi olan çocuklar ve eğitimleri. 'Özel Eğitim' İstanbul: YAPA Yayın Pazarlama.

Heller, F. J. Mönks, A. H. Passow) İnternational Handbook of Research and Development of Giftedness and Talent. Oxford: Pergamon Press, s. 29-46.

Karaca, D. Ve Sezginsoy, B. (2005). 'Bilim sanat merkezlerindeki proje çalışmalarının yeri, önemi ve değerlendirilmesi' 1. Fen ve Teknoloji Eğitimi Sempozyumu, Ankara.

M.E.B. Bilim ve sanat merkezi yönergesi , (2001) .

Metin, N. (1999). Üstün yetenekli çocuklar. Ankara: Öz Aşama Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Moore, A. D., (1992). Gifted and talented children and youth.(ed. L. M. Bullock). Exceptionalities in Children and Youth. USA: Allyn and Bacon Inc. s. 420-448

Öner, N., (1997). Türkiye'de kullanılan psikolojik testler. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, s. 150-151.

Özgüven, E. İ. (2000). Psikolojik testler. Ankara: Pdrem Yayınları s. 208-217.

Özsoy, Y; Özyürek, M; Eripek, S. (1988) Özel eğitime muhtaç çocuklar, özel eğitime giriş. Karatepe Yayınları, Ankara

Passow, A. H. (1993). National / state policies regarding education of the gifted' (ed. K. A. Heler, F. J. Mönks, A. H. Passow) İnternational Handbook of Resarch and Development of Giftedness and Talent. Oxford: Pergamon Pres, s. 29-46

Renzulli, J.S. ve Delcount, M.A.B. (1986), 'The legacy and logic of resarch on identification of gifted gifted persons', Gifted Child Quatery, Vol.30, s.20-23.